

Kostel Panny Marie Sněžné ve Velkých Popovicích

Novorománská kazatelna byla zhotovena podle nákresů Rudolfa Menšla v roce 1865. Stejně jako boční oltář ji vytvořil stolař Jan Koudela z Berouna. Na poprseň mezi slepé arkády byly umístěny barokní sošky čtyř západních církevních učitelů, které zdobily původní kazatelnu. Postavy jsou poměrně hybné, zobrazeny v kontrapostu s gestikulací a nařasenými pozlacenými rouchy. Nejblíže presbytáři je socha sv. Jeronýma v hnědém poustevnickém rouchu se zlatým rubem. U nohou mu leží lev. Vedle něj stojí sv. Řehoř Veliký v červené kasuli, zlatém pluviálu se zeleným rubem a s tiárou na hlavě. Další je socha sv. Augustina, který se dívá směrem do lodi. Je oděn stejně jako sv. Řehoř, na hlavě má zlacenou mitru. Poslední, u stěny, je socha sv. Ambrože. Na vrcholu stříšky je pozlacený kříž. Roku 1882 byla kazatelna opravována. Ve třetí čtvrtině 20. století byly sošky z poprsně ukradeny a v roce 2010 nahrazeny kopiemi. V lodi mezi okny byly proti sobě umístěny sochy Nejsvětějšího Srdce Ježíšova a Neposkrvněného srdce Panny Marie. Kostelní lavice pocházejí z roku 1884. Malované vitrajové výplně oken (1904) jsou darem Msgr. Jana Sedláka. Vytvořila je pražská firma Jana Kryšpína.

Současné varhany byly vyrobeny v roce 1897 firmou Gebrüder Rieger a jejich úroveň je vysoko ceněna. Trojdílná skříň má jednotlivé části odděleny sloupky, svrchu je ukončena zdobnou římsou. Varhany byly opraveny v roce 2007. Následujícího roku byla provedena rekonstrukce elektroinstalace a obnova vnitřních omítek. V roce 2009 byla na severní a jižní stěnu instalována reliéfní křížová cesta od Olgy Vohnoutové skládající se z malého reliéfu představující téma daného zastavení, křížku a čísla zastavení. Rodina Hartmanova, vlastníci Popovic a patroni kostela (1804-1842) umístili před východem svatojánský sloup (1831) a vystavěli na hřbitově barokní kapli s podzemní rodinnou hrobkou (1836). V roce 1870, po vybudování obkružující silnice byla kolem kostela a hřbitova postavena zeď.

Stručná historie Velkých Popovic

První písemná zmínka o Velkých Popovicích je z roku 1332, kdy je držel Mikuláš Rost. Kostel je zmiňován poprvé o 20 let později. Velké Popovice s tvrzí a podacím právem drželi páni z Popovic. V letech 1358–1380 byl majitelem Otík z Popovic. Později roku 1380 se stal majitelem Jimram z Říčan. Poté postupně drželi Popovice Jan ze Zruče, Jan Záhora ze Záhorkovic, Jan Midreta, Mikuláš Počátek, část vsi vlastnil Jan z Popovic. V roce 1420 táborité oblehli a dobyli tvrz na Dalešce. Jako další majitelé celé nebo části vsi se připomínají Anna z Lomnice, Jan Hájek z Popovic, Staré i Nové Město pražské. Roku 1548 kupuje Popovice Jiří Krejšťan z Krejšťanu. Dalšími majitel, Jindřich Hyzrle rytíř z Chodů je prodává roku 1597 Markétě Mošauerové z Harasova a na Dobřejovicích, čímž se staly součástí dobřejovického panství. Během třicetileté války, zvláště roku 1634 byla vesnice, statek a kostel velmi zpustošeny. V roce 1641 kupuje Popovice pro svůj seminář královská kanonie premonstrátů na Strahově, která po třiceti letech duchovní správy kostela prodávají Popovice benediktinskému klášteru u kostela sv. Mikuláše na Starém Městě pražském. Od roku 1727 zaměstnával staroměstský opat Anselm Vlach na stavbě kostela sv. Mikuláše Kiliána Ignáce Diezenhoffer, který přestavěl i velkopopovický pivovar a zřejmě v roce 1733 zbudoval západní štít kostela. Později byly Velké Popovice vydraženy c. k. majorem Bedřichem svobodným pánem ze Schmiedburgu. Samostatná farnost byla obnovena v roce 1792. Roku 1804 je majitel prodal Marii Anně Hartmannové, která o pět let později nechala postavit farní budovu, nyní čp. 17. Velké Popovice byly prodány v roce 1842 Ervínu hraběti Nostitz Rheineckovi. Kostel byl nově požehnan roku 1852 po opravě chrámu, rozšíření kůru a postavení nových varhan. Posledními majiteli adržiteli patronátního práva se stali roku 1870 Ringhofferové.

Panna Maria Sněžná je jméno, pod nímž je vzývána Panna Maria v katolické liturgii. Podle legendy se v noci ze 4. na 5. srpna roku 352 v Římě odehrál zázrak. Napadl sníh na místě, kde by měl být postaven kostel. Byla zde poté vystavena římská bazilika Panny Marie Sněžné (nebo také Panny Marie Větší) – Bazilika **Santa Maria Maggiore**.

Kostel Panny Marie Sněžné byl postaven mezi lety 1280–1300, případně v první polovině 14. století. Původní kostelík na úpatí vrchu Bartošky ve Velkých Popovicích byla jednolodní stavba s trojbocí ukončeným presbytářem a mírně obdélnou zvonici. Věž byla postavena v jižním koutu mezi lodí a presbytářem.

Pravděpodobně měla dvě podlaží, první kamenné, druhé dřevěné sloužící jako zvonice. Kostel byl postaven ze středně velkých kamenných kvádrů spojených vápennou maltou a překrytých vápennou, pekovanou, hlazenou omítkou. Přízemí sloužilo jako sakristie, možná i jako refugium. Loď, ukončená sedlovou střechou, měla zřejmě dvě okna na severní stěně, v jižní stěně jen jedno okno a portál. Jeho tvar je kombinací sedlového a lomeného portálu. Kamenné profilované ostění bylo zakončeno lomeným obloukem. V horní části je tympanon nesený konzolkami. Zazdřený portál byl odhalen v roce 2002, při rekonstrukci omítek. Do dnešní doby se dochovala severní zeď, část jižní s portálem a přízemí věže.

Barokní podobu získal kostel za správy benediktinů v roce 1690. Presbytář byl odstraněn a nahrazen novým, větším, postaveným ze smíšeného zdiva. Je trojbocí uzavřen a završen valbovou střechou. Loď byla zbarokizována a její okna dostala obdélný půlkruhově ukončený tvar, stejný jako okna v presbytáři. Jižní zeď byla částečně přestavěna, zdivo bylo doplněno cihlami a gotický portál byl zazděn. Na západním barokním štítu, zřejmě z dílny Kiliána Ignáce Diezenhoffer, byl umístěn pozlacený kovaný železný kříž, jetelového, patriarchálního tvaru. Na kříži jsou zaznamenány všechny přestavby štítu. Na spodním břevnu je letopočet 1690, na vrchním břevnu 1732. Letopočet 1897, umístěný na spodní svislé části kříže datuje další, tentokrát novobarokní přestavbu. Došlo k dalšímu prodloužení lodi a stavbu nového volutového štítu. Štít je oddělen profilovanou římsou a členěn pilastry, uprostřed je kulaté okno. Svrchu je štít ukončen trojúhelníkovým frontonem, kovový kříž je původní, barokní. Hranolová věž se zvonici byla zvýšena roku 1726. Střecha byla cibulovitá s pozlacenou makovicí a patriarchálním křížem, později (1876) byla nahrazena osmihrannou jehlancovou. Ze zvonice byly během světových válek zrekvírovány 3 zvony z 18. století. V současné době je ve věži pouze malý umíráček a zvon s reliéfem Panny Marie s dítětem

opatřený textem s datem 1498. Fasáda kostela je bílá se žlutými architektonickými články, západní průčelí má barevnost obrácenou.

Klenba presbytáře je posetá zlatými hvězdami, v lodi je žlutou barvou zdůrazněna obvodová římsa. Stěny jsou bílé, na jižní stěně byl odhalen pruh gotického kvádrového zdiva. Hlavní oltář je v novorománském stylu, z roku 1861. Skládá se z tumbové menzy, tabernáklu a trojdílné archy, a je dílem řezbáře Ludvíka Zieblanda z Mnichova. Po stranách jsou v arše dřevěné sochy českých zemských patronů, sv. Jana Nepomuckého a sv. Václava. Ve skříni archy je obraz Neposkvrněného početí Panny Marie z pražské Akademie výtvarných umění, malovaný pod dozorem ředitele Eduarda von Engertha. Obraz zobrazuje Pannu Marii v červeném šatě a modrém rouchu s hnědým rubem, má rozpažené ruce, stojí na zeměkouli a šlape na hlavu hadovi. Po stranách oltáře, ve výklencích presbytáře jsou umístěny barokní dřevěné skulptury sv. Petra a sv. Pavla. Do velkopopovického kostela byly koupeny roku 1888 z vyšehradského chrámu. Boční, rovněž novorománský oltář sv. Josefa, byl v roce 1865 zhotoven berlinským stolařem Janem Koudelou, podle nákresů Rudolfa Menšla. V retabulu je umístěn obraz sv. Josefa s žehnajícím Ježíškem. Na tabernáklu je postavena soška Panny Marie Fatimské. V 19. století byl také zhotoven krucifix umístěný v presbytáři. Plechový monogram Maria na otvoru v klenbě presbytáře byl instalován v roce 1883.

